

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGETES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre	2 kor.	Egészévre	8 kor.
Fél évre	4 .	Egyes szám ára	20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők. Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Székely kérdés.

Abban az országszerte közérdekűvé vált hatalmas mozgalomban, melyet a székely mentőakció érdekében indítottak meg és munkálnak fáradhatatlan buzgalommal nagyjaink, kimagaslik az a javaslat és annak megindokolása, melyet Andreies János, mint a székelykongresszus előkészítőbizottságának egyik irányító tagja Budapesten az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tanácstermében megtartott július 22-iki gyűlésen előadott. A magasszárnyalású határozati javaslat Zsilvölgyünket közlekedési, közöljük szóról-szóra.

Ama széles körben megindult mozgalom, mely a Királyhágón tuli magyarok egyik legősibb és legjellegzetesebb törzsének, a székelyek létkérdésének sikeres és alapos megoldását feladatául is tűzte ki, kell hogy magával ragadjon minket is, kik bár távolabb vidéken élünk, de a kenyérkeresés fáradságos munkája közben szoros érintkezésbe léptünk székely honfitársainkkal és felismerve bennük a faji jelleg legszebb vonásait, a rendületlen becsületességet, kitartó munkásságot és önértékeléssel párosult rendszeret, hazafias kötelességünknek tekintjük, hogy a mi felfogásunkat is nyilvánítsuk, ami segítségünket is felajánljuk midőn az ő megmentésükről van szó.

Ezen őszinte érület folyamánként betervezett javaslatom támogatására van szerencsém ugyancsak a javaslatteleknek megfelelő pontokba foglalta a következő indoklást betervezteni.

1. Tánogassa a magas kormány ipari intézményei, főleg a vasút szénszükségletének legalább a mi környékünkön felemészített részének nálunk való megrendelése által a zsilvölgyi ősipart.

Ha tekintetbe vesszük a nehéz közlekedési viszonyokat, mikkel az ásványi tüzelő anyagoknak tárhóidatásuk közepette küzdeniök kell, nem fogunk csodálkozni, hogy az összes magyarországi széntelepeket mennyiség és termelési bőség tekintetében messze fölülmuló zsilvölgyi szénmedenceze kiaknázása, messze hátramarad a többi jóval silányabb szénfajtájuk mögött. — A messzebb távolságban való sikeres concurrenálás még a jelenleg fennálló szállítási tarifa leszállítása dacára sem remélhető, ezért talán jogos, hogy mi, izolációink révén a nálunk befektetett óriási tőke, a reánk háruló nagy horderejű közgazdasági feladatok tekintetbe vételét és az egyedüli eszköz megadását kérjük, melylyel existenciánk kockáztatása nélkül első sorban hazafias kötelemeinknek megfelelhettünk. — Nem szölok csupán a zsilvölgyről, hanem az összes erdélyi vállalatokról, melyek egyetemlegesen szinlik a térbeli nehézségek szülte hátrányt.

2. Tegye magává a magas kormány nemcsak az itteni összes körök, hanem a szomszédos Románia politikai és kereskedelmi factorai által már több ízben hangzottatott, újabbban sürgősen felfrissített eszmét, melyszerint Magyarország természeti kincsekben kiválóan gazdag völgye, külföldi kereskedésünknek is legyen egyuttal medre, mely megnyitja az utat Románia felé, a kölesönös sűrű és közvetlen érintkezésre a szurduki vasút kiépítése által.

Szoros kapcsolatban áll 1.) alatti indítványommal a 2-ik is, mert az a mesésen sok természetű kincs, mely Erdély völgyeiben és hegyeiben jórészt még feltáratlanul hever, talán beláthatatlan időig érintetlenül kell, hogy maradjon, ha annak fogyasztási helyéül egyedül hazánkat, sőt csak Erdély (állami és magán) piacját akarunk megnyerni. Midőn a romániai vasutat a t. Székely Társaság figyelmébe ajánlom, ki kell tennem az erdélyi kiviteli forgalom részletezésére is. Hazánkban talán sehol jobban nem érezzük azt, hogy gazdasági és ipari tekintetben mily rosszul áll a mi kiviteli kereskedelmünk, mint éppen Erdélyben. Egyik legfontosabb kényszerhelyzetünk az, hogy a mi csekély kiviteli cikkekünk van is, az nem nyers anyag, hanem iparezikk, melyet először is itthon oly nehezen és drágán tudunk előállítani, hogy nemesak az ország szivéig, hanem hozzánk is elhatol u. a. iparezikkek behozatala az északi és nyugati államokból, másodsor pedig szállítjuk őket oda, hol már a német és angol gyártmányok olcsóságukkal, nő meg jóságukkal is sokkal kiválóbb helyet foglalnak el. Még a vasipar képes volt úgy a hogy prosperálni, de ma már a német nyers vasbehozatal egy-két Balkánállambeli vasgyárnak annyit segített, hogy a resiczei és diósgyőri vasművek újabb időben mutatkozó exportkedvénél ugyancsak kemény próbakövön kell, hogy megmutassa ellentálló képességét. Mindezen tényekből önként folyik, hogy nekünk igenis nyers anyagot és pedig lehetőleg a föld kincseit kell a külföldre (reánk nézve csakis a Balkán államokról lehet szó) szállítanunk és pedig azért, mert azok minden tekintetben versenyképesek, még a minde-nűvé toladó angol árukkal szemben is. Nem akarom tagadni, hogy meg van ma is már az út arra nézve, hogy ezen óhajtott piacokat megközelíthessük, de ez oly tekerényes, oly rögső főleg reánk zsilvölgyiekre nézve, hogy abban köszönet alig van, annak lehet jelentősége stratégiai, személforgalmi szempontból, de az árukivitel szempontjából, amint azt statistice be lehet bizonyítani, alig. — Mennyivel másabb volna a helyzet, ha a Strigy és Zsilvölgyének mérhetetlen kincseit rövid, sőt mondhatnám egyenesen erre teremtett úton lehetne exportálni. Gondoljuk csak meg, hogy ma a Zsilvölgy, mely a déli államoknak egy fél millió métermázsa szénét alig szállít, már meglevő Petrozsény-lupényi vonalának livazényi állomásától négy kilométerre eléri a Román határt, onnan negyvenöt kilométerre már érintenő a romániai transverzális vasutat s így alig 50 kilométer távolságra már eljuttathatná terményeit a szomszéd állam egyik főeréhez. — Az a 8—10 millió métermázsa össztermelés, mely ma saját szükségletünk fedezésére kihatol, felrughatna 15 millióra, mely 5 millionyi különbözet az országnak (adók révén) és a magyar munkásoknak tiszta nyereség volna. 5 millió q előállítására kell megközelítőleg 3000 munkás, ezeket ha a kellő szervezkedés létrejön, kizárólag magyar vidékről, helyesebben szé-

kelyföldről toboroznók, kik kereshetnek annyit, hogy tisztességesen megélhetnek azon 12—15000-re menő hozzátartozóik is. Ha pedig nekünk bányatársulatiaknak megadatik az alkalom, hogy kereskedelmi összeköttetéseink javultával vállalkozásainkban egy kissé masszebb menjünk, ha esetleg szénpiacunkat kiterjeszthetnők a Fekete tenger partvidékére, s nyersterményeinkkel eljuthatnánk Constanzaig, ez megint csak előnyös kihatással leend közgazdasági és társadalompolitikai szempontból. A vasút összes költségei nem tennének ki többet, mint 11—12,000,000 koronát (magyarországi területre esnek ca. 3—3 1/2 millió), mely összeggel igaz, hogy nem tudnók, azonnal a székely kérdést dűlőre hozni, de mégis egy nagy horderejű factorává avathatnók, midőn nem szabad felednünk, hogy maga a vasút építése is hány munkásnak adna jó időre munkát, annak elkészültével pedig joggal remélhetjük alábbi pontokban foglalt javaslataink létrejöttét.

3. Fel kellene hívni újból a magas kormány figyelmét ama nagyon is visszas vámtarifára, mely jelenlegi kiviteli kereskedelmünket a Balkán-államokkal szemben nemcsak bénítja, de teljességgel lehetetlenné teszi.

Az 1. és 2. pontbeli javaslatok szinte magukban rejtik a 3-ikat is, és így ennek indoklására, elkerülve minden messzebbi kitérést, elég lenne felhoznom azt, hogy a legutóbbi években kötött vámszerződés mily rendkívül visszason és igazságtalanul alkalmaztatott reánk, kik az előtt mégis némileg számottevő exporttal dicsekedhettünk. A francia rendszer, mely a lignit és kőszén elnevezéseken kívül semminemű distinctiót nem ismer, átláptálatott a Román közhasználatba is, és így jutott a mi olygocenbeli, jobb minőségű barnaszénünk 6000 calóriájával együtt a lignit és fajtájuk közé, és nyögi azt a rémségesen magas vámtarifát, mely erre több-kevesebb fortély vagy együgyűség folytán Román részről oetrojáltatott. Hogy ez a mi viszonyainkat nagyon is sajátos módon tangálja, azt meg fogja érteni mindenki, ha tudomására jut, hogy az Angol befolyás alatt álló Román tarifázó bizottság csakis a pécsi szénegyeskedett arra érdemesnek találni, hogy alacsonyabb díjtétellel mint „kőszén” léphesse át a határt. Amint a szén, úgy a többi bányászati cikkek is nagyon hátrányosan befolyásolja a jelenlegi mostoha tarifa. — A töménytelen mennyiségű só, melyet Erdély termelni képes, ugyszólva az összes Balkán-államok szükségletét bőségesen elláthatná; ha e gát útját nem állaná, a vasérc is a legelőnyösebben ott volnának értékesíthetők. Az arany-, ezüst-, ólom- és kénegtermelés, mely ma szintén a stagnálás jegyében szinlódik, csak úgy mint a fent felsorolt árúk, ha talán kisebb áron is, de mégis fokozottabb mennyiségben kelhetnének el.

4. Reá kell mutatni, hogy az államvasutak magas díjtételei mily nagy akadályokat gördítenek a forgalom fellendülése elé. A közlekedési eszközökből nyert nagy haszon egyáltalán nem helyes nemzetgazdasági spekuláció, mert ez közvetlenül a termelőre hárul, ennek

termelő képességét érzékenyen érinti, holott ha ezen akadály kevésbé merően állana vele szemben, az általa fizetendő fogyasztási, — kereseti — és egyéb adók bőven kárpótolnák az ily látszólagos veszteséget.

Az állam intézményei közül a magyar államvasutak leginkább mondhatók arra hivatottaknak, hogy a beléjük fektetett tőkét akár logice, azaz államháztartásilag helyesen, akár nem, de gyorsan és lehetőleg busásan kamatoztassák. Távol legyen tőlem a szándék, mintha az irányelveket, melyek a jelenlegi vasúti díjszabás megállapításakor a mértékadó köröket vezényelték, behatóan bírálat tárgyává akarnám tenni, csak általánosságban, általunk üzemeltetők által megfigyelhető szempontból akarom constátálni, hogy sokkal realisabb, közgazdaságilag is helyesebb volna ha a vasut alacsonyabb díjtételek behozatalával igyekeznék a kereskedelem és az ipar szolgáltatába állni és így első sorban közhasznú missziójának megfelelni, mint minden téren és eszközrel arra törekedni, hogy az ily felemelt tarifarendszerrel lehetőleg használjon az államnak. Szintúgy helytelen politika, már legalább az előbbiekben változtatott intézkedések következtében, az hogy vonakodik oly vonalak kiépítéséhez fogni, mely talán a már meglevő vonalainak forgalmát részben (valjuk meg mindig csak kis mértékben) elvonná. Egy új vonal kiépítése mindig csak új forgalmat szül, mely ha egymagában nem is képes közvetlen a forgalom megindulakor a beléje helyezett várakozásoknak mindenben megfelelni, mégis bőven kárpótolandja azt az oldalagos veszteséget, mely a régebbi vonal forgalmesökkenéséből beáll. Ugy a tarifaleszállítás, valamint az újabb vonalak nyitása pedig tisztelegte meg hozza a maga gyümölcsét indirect uton, és pedig az érintett környék productiójának lényeges emelése, az ebből eredő különböző adók, helyi forgalom etc. felszökése által, meg sem említve, hogy hány tengődő embernek, — derék székelynek adja meg ezzel a megélhetést és mily nagyot lendít vele egy országrész őstermelésén és iparán.

5. Erdély áruforgalma lényegesen emelkednek, ha a mezőgazdasági termények továbbállítására még olcsóbb utat teremtenének, a vizen való közlekedés létesítése által a mire nézve a Maros medre nagyon is alkalmas terepet nyújthatna.

Igaz ugyan, hogy hazánk mesterséges víziutak létesítésétől még nagyon vonakodik, de azért mégis ott, hol oly hatalmas érdekek fontolgatásáról van szó, nem maradhat el egy eszme sem, mely hivatott legyen azokat szolgálni. Ily eszmének minősítem a Maros szabályozását is, melynek keresztülteltele először is nem nehéz (azaz rövid időn belül megvalósítható és nem is költséges), másodsor pedig áldásos, olcsó és nagyon jól kihasználható közut volna mindazok számára, kik nagymennyiségű egyöntetű nyersterményeikkel (fa, zöldség, gyümölcs, bányatermékek) messzebb, akár bel- akár külföldi piacot akarnak felkeresni. Kint Németországban talán egyenes arányban állanak a vasutak a vízi műutakkal és a csehországi Elba, mely azonban vízbőségre sokkal mögötte áll a mi Marosunknak, legjobb szállítópályája az ottani barnaszénnek, mely silány minőségével a vasúti költségeket nem bírná. Berlinig sem elviselni, és ez uton megközelíti Hamburgot és ott képes concurrálni az Angol közzénél. Sulyt akarok azonban ismét helyezni a kérdésnél a mezőgazdasági viszonyok javulására is, mert az ily szabályozások okvetlenül messze elterülő árterek szabályozásával is kell, hogy összefüggjön, ami megint csak előnyös közgazdasági szempontból. E helyütt ismét ki kell emelnem, hogy e huzamos ideig székelynek adna kenyérkereső munkát.

6. Hivassék fel a kormány figyelme, hogy itt sok ezer hektárnyi kopár terület, mely az állattenyésztésre is alig alkalmas, nagyon jó talajt nyújtana az éghajlati viszonyoknak ugyis nagy mértékben kitett környék megvédését is hathatosan elősegítő beerdősítésre.

Nem tagadom, hogy rendkívül sok a tenni-való e téren de éppen ez a körülmény a legjobb bizonyíték arra nézve is, hogy nagyon sok munkás találhat e körül foglalkozást. E javaslat-tétel bővebb fejtegetését szívesen átengedem ahhoz értő és arra hivatott szakembereknek.

7. Törekedjék oda a t. vezetőség, hogy az ipariskolák, felsőbb polgári tanodák, vagy egyéb közvetlenül életpályára képesítő iskolák nélkül szűkölködő vidékünkre egy nyilvános characterű altisztú iskola állítsák fel, melynek hivatása legyen az intelligensebb fiatal elemről hasznavehető derék magyar szénbányaltiszteket nevelni.

Ennek a javaslatnak a pártolására legyen szabad felemlítenem, hogy dacára annak, hogy a pécsi iskola már 6 év óta áll fenn (tehát három ciklusban absolveált frequentánsokat) Magyarország legnagyobb bányavállalatainál is keresve kell keresnünk egy-egy magyar végzettségű altiszteket, ki szénbányaiskolában nyerte volna kiképzését. Igaz ugyan, hogy az altisztú minősítésről szóló bányatörvény még csak javaslat alakjában van meg, de tekintettel a mindig kiállóbban felmerülő szükségletre, nem késheik soká ennek életbeléptetése és akkor vajjon honnan vesszük a szükséges számú altiszteket, kik magyarok is és magyar szénbányaiskolát végzettek is legyenek? Az az egy fennálló iskola, bármily szakszerűen teljesítse is feladatát, még sem lesz képes a szükségletet pótolni és úgy éppen most volna időszzerű e hiány pótlásáról gondoskodni, mi mellett a felállítandó iskola ama kitűnő auspiciumok mellett létesülhetne, hogy annak minden végzett növendéke nemcsak a Zsilvölgy vagy általában Erdély szénbányáinál nyerne alkalmazást, hanem hazánk bármely szénbányászatánál szívesen foglalkoztatott altisztú képezhetné ki magát és így rövid idő alatt fényes tanubizonyosságot tehet a székelyek alkalmazhatóságáról és életrevalóságáról.

Jó hatással volna székely ifjak ily foku kiképzetése már azon szempontból is, hogy itteni alkalmaztatásuk újabb vonzóerőt gyakorolna honfitársaikra, kik mindenesetre nagyobb örömmel állnának a körükből való felügyelet alá esnek. De nyerne vele az állameszme is, mert valjuk meg, hogy e nemzetiségektől lakott vidéken a magyarság ugyancsak egészséges lendületet nyerne azzal, ha e tisztán magyar ajku, hazafias lelkületű elem vegyülne közéjük és tekintettel fellettes helyzetükre befolyásukat hazafias szempontból, áldásosan tudniak érvényesíteni. Tudjuk tapasztalathól, hogy ott, hol a bányászat kezdődik, a cultura még nagyon alacsony nívón áll és első sorban a bányászok hivatottak arra, hogy a kezdetleges helyzetet hathatósan átalakítsák, éppen azért kell rajta lennünk, hogy az oly mélyreható átalakulások rugóit oly egyénekben keressük, kik egészséges, törzsgyökeres magyar gondolkodással szinte akaratlanul is a magyar állameszmét, a magyar culturát terjeszték ott, hol a népnevelés csak a legprimitívabb eszközökkel lehetséges. A zsilvölgyi szénbányásziskola létesítésére vonatkozó összes előmunkálatok már elkészültek, a miniszterium többször behatóan foglalkozott keresztülteltele megvalósításával, a mire nézve igen jó alkalom kínálkozik, ha a székely társaság a saját ügyét ezzel kapcsolatba hozná.

(Folyt. köv.)

Szaj- és körömfájás.

Járásunk területén a ragadas szaj és körömfájás szarvasmarhák között nagy mértékben uralkodik. Azt hiszem nem végezek felesleges munkát, midőn „Petrozsény és Videke” állattartó közönségét a betegség lényege, járásunk területén való fellépése, terjedése és az elrendelt óvintézkedések felől tájékoztatom.

A szaj és körömfájás a hasított körmű állatoknak hólyagos kiütés fejlődése által jellegzett heveny fertőző betegsége, mely azonban ritka esetekben lovakra és husevő állatokra, valamint emberekre is átragadhat. A hólyagos kedvez székelyei: a szajnyálkahártyája (sertésekénél az orrmány) és a lábakon a körnök közti hasadékok

Ez természetes fertőzés közvetlen és közvetett ragályozás útján történhetik. A közvetett ragályozásnak jelentékeny szerepe van a betegség rapid terjedésében. A betegek szájából kikerülő fertőző nyál beszenyyezzi a takarmányt, legelő fűvét, ugyanide juthat a lábakon képződő hólyagos és fekélyek váladéka. Ha már most az ilyen módon a ragálylyal beszenyyezett tárgyakkal, talajjal, legelő fűvel, egészséges állatok szajnyálkahártyája vagy lábai érintkeznek, akkor a ragály a hámrétegbe benyomul és megindítja a káros folyamatot.

A betegség első tünete a láz, mely 40—41 °C-ig emelkedik, de amint a hólyagos kifejlődnek gyorsan lezár és a betegség további lefolyása láztalan szokott lenni.

A többi tünetek a bántalom lokalizációja szerint eltérők.

A betegeken főképpen az étvágy és kérődzés esökenése ötlük szembe kezdetben. A szájban lévő gyulladás és a képződő fekélyek miatt a rágás nagyon nehezített és a helyükön gyakran mozdulatlanul álló állatok szájából, a nyál hosszú nyúlós fonalakban kicsúrog.

A csülkök közti hasadékokban és pártaszélen fejlődő hólyagos és fekélyek miatt nagyfokú sántaság következik be.

Néha a tőgyön is fejlődnek fekélyek sőt a tejutakban is amiért is az ilyen betegeknak teje forgalomba nem hozható.

Hozzánk a betegséget jelenleg Romániából huzolták be s először Kimpulujnyág község Buta-Máre havasán lépett fel. A tulajdonosok azonban csak az állatok széthajtása után jelentették be az I-ső foku hatóságnak s mert ezáltal az összes Kimpulujnyági legelőket fertőzték, Kimpulujnyág község egész határát lezártam, de nem csak, hanem mert a Buta-Máre nevű havasról hét parosenyi tulajdonos a »Zenoga« nevű havasra hajtotta állatait s az ott legelő állományt is fertőzte, a Zenoga havast Petrozsény községgel együtt lezártattam.

De dacára az I-ső foku hatóság erélyes óvintézkedéseinek, rövid idő múlva már Felső-Urikány és Felső-Bárbateny községben is fellépett a járvány.

Most már tehát Vulkántól kezdve összes felső községeink zár alatt vannak.

A főczél az, hogy a betegség a lezárt községekre localizáltassék. Erre vonatkozólag a szükséges intézkedéseket megtettem s csak a kimpulujnyági, lapényi és vulkáni esendőörösparancsnokságnak mely eddig is nagy ssolgálatokat tett az ügynek, — köszönhető, — hogy a helyszínen elrendelt óvintézkedések betartatnak s hogy a bizalmatlan öslakók, azokat ezután is befogják tartani.

Hogy e betegség nemzetgazdasági jelentőségét kellőleg megvilágítsam, amint a statistikai adatokból kitűnik, Magyarország gazdaközönsége az 1889—1891 években, csak a szarvasmarhák szaj- és körömfájása miatt, 24 millió koronát meghaladó kárt szenvedett. Angliában 1883-ban 10 millió font sterling, Franciaországban 1871-ben 35 millió frank kárt okozott a szaj- és körömfájás.

Kérem tehát a Petrozsény járás még vérszemes községeinek lakóit, hogy amint az első szaj- és körömfájás esetét észlelik, tegyék meg jelentéseiket az I-ső foku hatósághoz és hozzá, hogy az azonnal foganatosítandó udvarzárral a betegség elterjedését megakadályozhassuk s az országot a fenyegető gazdasági kártól megóvjuk.

Petrozsény, 1902. július 22.-én.

Fischer Lipót
járási m. kir. állatorvos.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Konfirmáció.** Az ágostai evangélikusok templomában vasárnap, f. hó 27-én konfirmálnak az egyház kebelébe tartozó szülők serdülő gyermekei. A növendékeknek az egyház alapigazságait Pelger Mihály petrozsényi ág. ev. lelkész sok fáradsággal és odaadással eszegeztette lelkükbe. A konfirmáció magasabb nivón álló vizsgaszámba megy, melyre az érdeklődőket, a menyinyben ez a szép ünnepély nyilvános, e helyen is figyelemztetjük.

— **Tanári kinevezés.** A vallás és közoktatásügyi minisztor Striegl Fülöp József okleveles tanárt, ki gymnasiumunknál három éve kiváló sikerrel működött s kinek szolgálatait évről évre a szülők, tanügy barátok és az intézet előjáróinak elismerése kísért, a fogarasi főgymnasiumhoz rendes tanári minőségben a IX. fizetési osztály második fokozatába kinevezte. A minden oldalról felkarolt petrozsényi gymnasium sokat veszít távozásával. A mult iskolai évben mint a II. oszt. főnöke, a tanári könyvtár és tornaszerőre, a Szt. István társulat tagja, tanította a II., III. és IV. oszt.-ban a magyart, a III. IV. oszt. ban németet és az IIV. oszt.-ban a tornát, meglepő eredménnyel.

— **Eljegyzés.** Nána Aurél petrillai-deákányai állami tanító eljegyezte Molnár Domokos és neje született dévai Nagy Anna leányát Veronkát.

Krausz Sándor petrillai s.-jegyző e hó 20-án tartotta eljegyzését Lukács László budapesti m. kir. posta és távirat ellenőr leányával Lukács Amália okleveles tanítónővel.

— **Juliális és műkedvelői előadás.** A Nana Aurél petrillai-deákányai áll. tanító által f. hó 20-án rendezett előadás úgy erkölcsileg mint anyagilag fényesen sikerült. Minden egyes darabot tapsvihar kísért. A közreműködő fiatalság szorgalmát, igyekezetét és törekvését az elismerésen kívül, melyet Vassi János az állandó menház felügyelőbizottságának elnöke fejezett ki előttük, megkoszorúzza az a szép jövedelem, melyet a menház felszerelésének céljaira ez által szereztek.

— **Ingyen temetett.** Todorán Miklós korojesdi gör. kath. lelkész midőn megtudta, hogy Dobos Sándor, kinek gyermekét eltemette egy beteges napszámos, a Bázili Mihály által felajánlott stólat a gyengélkedő munkásnak hagyva, így szólt: „En a szegényeket ingyen temetem”. Örömmel adunk helyet ezen biztos forrásból nyert értesítésnek; hád lássa meg mindenki, hogy e lap a hol kell ostromoz, de az elismerésben sem szűkmarkú.

— **Értesítés és kérelem.** Tisztelettel értesítjük a n. é. közönséget, hogy augusztus hó 2-án tartandó jótékonyezelő műkedvelői előadással egybe kötött táncvigalomra a meghívók a hét folyamán már szétküldettek. Daczára a legnagyobb vigyázatnak megtörténhetett, hogy egyesek tévesen nem kaptak meghívót, a kik tehát azt ez ideig meg nem kapták, de arra igényt tartanak sziveskedjenek czimeiket levelező lapon vagy szóbelileg tudatni, hogy kívánságuk teljesíthető legyen. Egyben tisztelettel tudatjuk azt is, hogy a jegyek váltása a mai nappal kezdetét vette s, így tekintettel az eddig történt előjegyzésekre mindenki saját érdekében ecelekszik, ha jegye iránt mielőbb intézkedik. Jegyek az árú feladási pénztárba Ádám Miklós pénztárnoknál válthatók naponta reggel 8—12-ig d. u. 2—6-ig, A rendezőség.

— **Fellegszakadás.** Folyó hó 20 és 21-ike közti éjjel az egész Zsilvölgyén jéggel vegyes felhőszakadás vonult át, mely a kisebb hegyipatakokat annyira kiárasztotta, hogy azok az utjokban lévő közlekedési utakat hidakat több napra járhatatlanná tették. Parosényben a Báleja pataka a megyei hidat magával ragadta s medréből kirohanva a vasuti töltést úgy megrongálta, hogy a vonat az nap ott állomásozott. Vulkánban a kiáradt Marisora patak az országuti hidat támadta meg s ejtett rajta nagyobb részeket. Ezt azonban még az nap helyreállították s átadták a közlekedésnek, nem mint a Krivádia felé vezető nagy hidat, a mely most is várja boldog ujjászületését. Iszkronyban a kukoriczát a jég-eső tönkre tette s a nagy víz a kaszálókat több helyen eliszapolta.

— **Csendélet Vulkánban.** Ebben a községben, melynek neve e lap hasábján oly sokszor fordul elő, nem csak elemi csapások vannak napról napra, hanem emberi kezesapások is. Vasárnap is — fizetés után — a bortól tüzebejött bányásznap a Prokopp-féle vendéglőben haj-

meresztő verekedést rendezett. Betörött fejjel véres arccsal menekültek ki a harcban megsérültek a vendéglő előtti országútra. Ha a derék csendőrség, idejekorán erélyesen közbe nem lép emberélet is esett volna áldozatul.

— **Dúvadak garázdálkodása.** A maczesdi, Vulkáni és korojesdi havasokon a medvék és farkasok valóságos pusztítást visznek végbe a marha állományban. A maczesdi havasi legelőn egyetlen egy héten nem kevesebb mint 28 drb. állatot téptek szét; sok szarvasmarhát, lovat és sertést sebeztek meg a mult héten a korojesdi és vulkáni havason is. A petrozsényi járás szolgabírói hivatala részéről már megtették a szükséges intézkedések s így az elszaporodott dúvadak ellen legközelebből egy általános hivatalos hajtóvadászat lesz rendezve.

— **Sár- és szemétdombok.** Bizony-bizony nem valami nagy dicsőségére válik Petrozsény nagy község előjáróságának az, hogy a legnépesebb közlekedési ut mellett lévő sokat megénekelt veszélyes piaci kut körül köztéren hetek óta ott diszelegnek a járőkelők és a közelben lakók bosszantására azok a büzösombok. Tudjuk, hogy a kut helyreállítására nézve adott ki az érdemes előjáróság már rendeletet. Ha ezeknek a piszkosfészkeknek eltakarítására kiadandó ukáz is olyan gyorsan lesz végrehajtva, akkor két hónap múlva is ott fognak diszelegni.

Az eleven ördög.

*Van egy kis ördögöm, a kegyesség küldte,
Daltól madárnál különb a kedélye,
Mindig énekelne és csak ugrándozna,
Mintha ez az élet rózsabokor volna.*

*Felkelő nap arca, sötét éj a haja,
Piros ajkán mintha a hajnal hasadna.
Tán szellő ringatta, gyöngyharmat nevelte,
Szüzi ártatlanság báját rálehelte.*

*Drága keleti gyöngy minden egyes foga,
Vérpiros bársonyba van szépen foglaltva,
Mint a csillag ragyog a kék gyémánt szeme,
Az okosság árszt büvös fényt belőle.*

*Ugy mosolyog mindig, mint az üde rózsza,
Kellem és kedvesség ölelkeznek rajta.
Mint a kristály patak oly tiszta a lelke,
Örökös vidámság friss aranyhal benne.*

*Van egy kis ördögöm, egész boldogságom,
A jó ég tartsa meg, csupán azt kívánom;
Hogy őt nevelhessem erkölcsben, erényben,
Istenfőle angyal, derék; szerény legyen!*

Gargon.

A közönség köréből.

Cselédvilág Petrozsényben.

E czim csak szerénység jele, mert ép oly jögon „rabló világnak” is nevezhetném a mi nagyközségünkben lendületnek indult cselédmizériát, a mit olvasva, bizonyára sokaknak dobban meg szívük, mert alábbi panaszomban majdnem mindenki magára ismerhet panaszos gyanánt.

A petrozsényi cselédleányok tulnyomó részének cselédkönyve nincsen. Ha az ember felvesz egy leányt s követeli hogy szerezze be a cselédkönyvét, azonnal kerek old s tovább áll, vagy inkább hely nélkül marad, mintsem megváltsa magának azt. S vajjon miért? Csúpan azért, hogy szabadabb legyen; szabadabban lophasson s tetten érés esetén akadálytalanul kerek oldhasson, anélkül, hogy valaki kérdőre vonhatná lopását.

A családfő nem mehet utána, lármát nem csaphat, a csendőrséghez nem fordulhat, mert ott ugyan csak kellemetlen meglepetés várja.

Hogy igazságos legyenek, a saját concret eseteimet sorolom fel:

Mult évben cselédül fogadtam G. leányt. Előre ki kötöttem, hogy cselédkönyve legyen, mire a leány anyja megígérte, hogy alkalmasan beszerzi. Az anyja minden héten látogatásba jött lányához, minden héten megismételt kívánságom eredménytelenül maradt. Végre is megunva a dolgot, elkergettem a leányt.

Ekkor vettem csak észre hogy sok, többekévesbbé értékes tárgyat ellopott.

Elmentem a csendőrséghez és bejelentettem az esetet. Ott megmagyarázták, hogy ők csak a főszolgabírói hivatal utasítására állíthatják elő a leányt, de mivel neki cselédkönyve nincsen: engem fognak elmarasztalni 50 korona bírsággal.

Mert tudnunk kell, hogy van egy törvény mely azt mondja, hogy: »a családfő, ki házában cselédkönyv nélkül szolgát tart ötven korona erejéig bírságot ható.«

Abban hagytam a dolgot s más leány után néztem s kaptam, de megint csak könyv nélkül.

A mikor felszólítottam, hogy szerezzen könyvet: kijelentette, hogy csak addig marad nálam míg cselédkönyvet váltania nem kell; ellenben azonnal elmegy. Így parancsolta neki az anyja.

El is ment ő is — egy csomó portékával.

S aztán jött a harmadik, a nyolcadik (egy év alatt) s mindegyikkel úgy jártam. Most már a 9-ik cselédem van a ki szintén tovább áll 1-én, mert, a könyvet kérem tőle. Ezt a lányt is gyakran látogatja meg az anyja s csak most tudom, hogy miért.

A leány minden kevésbbé korán felfedezhető és elemelhető tárgyat elemel, ruha fiokjába dugja s ha »látogatába« jön az anyja, átadva neki a »szerzeményt« ismét előről kezdi.

Hát hogyha már van (elég helyesen) olyan törvény, mely a gazdát tiltja a könyv nélkül való cselédtartásra; van-e legalább olyan törvény is, mely a cselédet kötelezi a könyv megváltására?

Hát nem nyilvános rablásnak vagyunk-e kitéve valamennyien, a kik — szerencsétlenségünkre — cselédet tartani kényszerülve vagyunk?!

Mert ha meglopunk — meg vagyunk lopva, s ha erről jelentést teszünk — meg vagyunk bírságotva.

Hol van itt az igazság?

En azt hiszem: a cseléd van a gazdájáért s nem a gazda a cselédért! A mostani állapot sehogyan sem jó. Mert aki cselédet akar tartani, az vessen előre számot azzal, hogy vagy meglopják, vagy megbírságotják, de mind a kettőt senkisé megkerülheti el.

S valjuk meg, hogy ebben magunk is (családfők) hibásak vagyunk. Mert ha én el is kergetem a könyv nélkül jelentkező cselédet, felveszi más. Ott vagyok a hol voltam sőt még rosszabbul, mert ha elkergettem cselédemtől valaki megkérdézi távozását okát, más okot nem tudván felhozni, azt mondja, hogy »éhezett.« S ugyanazt fogja mondani 10-ik vagy századik volt gazdájáról is. Mert a lopást egyik sem bolond bevalani. Ilyen formán nem csak vagyonunk és becsületünk szenved rövidséget, hanem egyenesen törvénybe ütközünk.

Tessék csak egy számlát írni bélyeg nélkül. Rőgtön az érték 10- vagy 20-szorosát rójak ránk büntetés czimén, mert — az állam van megkárosítva. Hát vajjon nem-e károsodik az állam akkor is, a mikor néhány száz cseléd áll szolgálatban — könyv nélkül?

Hiszen minden könyv után 30 fillér bélyegilleték az államé! — Már most kérem; hogyan védekezzünk a cselédeknek illetén kikapásai ellen?

Nagyon egyszerűen:

1. Senkise fogadjon cselédet cselédkönyv nélkül!
2. Legyen szives ez ügy hatáskörével dicsekvő hatóság kidoboltatni, hogy:

„Cselédkönyvét 14 nap alatt minden cselédleány szerezze be, annyiival is inkább, mivel cselédkönyv nélkül szolgálatban állani szigorúan tilos s a ki 14 nap eltelté után cselédkönyv nélkül szolgálatban találta: szigorúan meg lesz büntetve.

Adja Isten, hogy úgy legyen!

Ráth Gyula.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

706/1902.

végrh. szám

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a bpesti kir. törvényszéknek 1901. évi 12822 számú végzése következtében Dr. Löw Tivadar ügyvéd által képviselt a kőbányai király serfőzde részvény társaság javára, Rader Jakab és Héjas József petrozsényi lakosok ellen 576 kor. 27 fillér s jár. erejéig 1901 évi márcz. hó 11-n foganatosított biztosítási végrehajtás után lefoglalt és 940 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak kocsik, szán pénzszekrény, butorok 2 drb. sörcsap, 5 drb. üveg és 712 kor. 90 fillérnyi magánkövetelések nyilvános árverésen eladottnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbíró 1902-ik évi V. 113/7. számú végzése folytán 576 kor. 27 fill. tökekövetelés, ennek 1901 évi január hó 15-ik napjától járó 6% kamatai, ——— és eddig összesen 188 kor. 26 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Petrozsényben alperesek lakásán **1902. évi július hó 28 napjának délelőtti 11 órája** határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az árverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nem nyertek volna, jelen árverés az 1881 évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Pujon, 1902 évi július hó 2-án.

Rácz József,

kir. bír. végrehajtó

A Pesti Napló karácsonyi ajándéka

Zichy Mihály Album.

A Pesti Napló, amely eddigelé Madách Ember tragédiáját, Arany balladáit Zichy Mihály képeivel, Kátona József Bánk bánját, Kisfaludy Sándor Himfy szerelmeit remek albumba foglalva, és legutoljára a Költők Albumát adta olvasóinak karácsonyi ajándéknak, az idén az eddiginél is nagyobb szabású, díszben, tartalomban nemesek az eddigi ajándékokat felülmúló, de a könyvpiacra is ritkaság számba menő díszművet, a o o o o o **Zichy Mihály Albumot** szánta olvasóinak karácsonyi ajándéknak.

Zichy Mihály képeinek válogatott, imponzáns albuma foglalt gyűjteményét a Költők Albumánál nagyobb és díszesebb alakban. Zichy Mihály világhírű művészi termelésének legjavát foglalja magában ez a díszmű

festményeit és rajzeit foglalja magában ez a díszmű, amelyek mindegyikéhez **legkiválóbb esztétikusaink és műbírálóink** írnak szöveg-magyarozatot. A valóban remek kivitelű műlapoknak egy része **gyönyörű színyomású** lesz, olyan, amilyen eddig alig jelent meg magyarságunkban.

A negyven pompás műlapot, a kísértő szöveget és **Zichy Mihály egyéniségének és változatos életpályájának regényes rajzát**, valamint Zichy rajza után készült **gazdag**

bekötési tábla foglalja gyönyörű díszes kötetbe o o o o o o o o o o o

A Pesti Napló e nagyszabású díszművét az Athenaeum eredeti kiadásában 90 korona, a „Pesti Napló” új kvárt kiadásában karácsonyi ajándéknak megkapja a Pesti Napló minden állandó előfizetője. És megkapják díjtalanul azok az új előfizetők is, akik egész éven át fél, negyedév, vagy havonként, de megszakítás nélkül fizetnek elő a Pesti Naplóra. o o o o o o o o

Sz. 8049/902

tkvi

Árverési hirdetmény.

A hátszegi kir. bíróság mint tkvi hatóság Dr. Krasser Gusztáv ügyvéd által képviselt Kéleti Lujza vjhajtónak Lobstein Szidonia végrehajtást szenvedő elleni ügyében közhírré teszi, hogy vjhajtónak 251 kor. 12 fill. töke ennek 1901. évi november hó 27 napjától járó 6% kamata 37 kor. 56 fillér eddig megállapított per és végrehajtási valamint a jelenlegi 8 kor. 35 fillér és a még felmerülendő költségek iránti úgy a csatlakozónak kimondott Dévai előlegezési szövetkezetnek 18000 kor. s jár. iránti, — Stehlik Győzőnek 360 kor. 54 fill. s jár iránti — Dr. Deák Lajosnak 600 kor. s jár. iránti. — Török Jánosnak 500 kor. s jár. iránti a Budapest-Erzsébetvárosi takarékpénztárnak 254 kor. 36 fill. s jár iránti és Mirtse Jánosnak 118 kor. 65 fillér s jár. iránti követeléseik kielégítése végett Lobstein Szidonia szül. Kohn végrehajtást szenvedőnek a dévai kir. törvényszék puji kir. járásbíró 1902-ik évi V. 113/7. számú végzése folytán 576 kor. 27 fill. tökekövetelés, ennek 1901 évi január hó 15-ik napjától járó 6% kamatai, ——— és eddig összesen 188 kor. 26 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Petrozsényben alperesek lakásán **1902. évi július hó 28 napjának délelőtti 11 órája** határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-cz. 107 és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adni.

Árverelni szándékozók tartoznak bánatpénzzel az ingatlanok kikiáltási árának 10% -át készpénzben vagy a kormány által ovadékképesnek nyilvánított értékpapírban a melyek a névérték 2/3-ad részéig fogadtatnak el csupán a kiküldött kezéhez letenni ávagy annak előzetesen letétbe helyezését tanúsító szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételár fele részét az árverés jogerőre emelkedése napjától számított 30 nap, a másik fele részét szintén azon naptól számítandó 60 nap alatt az árverés napjától járó 5% kamataival együtt szabályszerű letéti kérvény mellett a hátszegi kir. Adóhivatal bírói letéti pénztáránál befizetni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni. A megállapított árverési feltételek a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál ugyszintén Lupény község előljáróságánál vagy a bírói kiküldöttnél megtekinthetők.

Hátszeg, 1902 július hó 4 napján.

A kir. bíróság mint tkvi hatóság

Fehér,

kir. albiró.

Kiadó mészárszék.

Molnár János mészáros eltávazása folytán a Malea hid melletti mészárszék helyisége a hozzá tartozó udvari lakással együtt azonnal haszonbérbe vehető.

Értekezni lehet

Weinberger Bernát

kereskedővel.

Értesítés.

• A Barcsay-féle szurduki vendéglőben minden nap és minden időben friss étel és ital kapható.

Jánki Rózsi

vendéglősnő.

Üzletáthelyezés.

Midőn szerencsém van igen tisztelt megrendelőimnek becses tudomására juttatni, hogy üzletemet a Guld-féle épületből áttettem **Grosz Hermannnak** a főutcán lévő házába, egyben legyen szabad jelentenem, hogy az őszi időnyre a szövetek a legszebb vállasztékban már megérkeztek s így kérem mielőbbi megrendelésüket.

Petrozsény, 1902. július hó 26.

Tisztelettel:

Mannheim Farkas,
férfi szabó.

Könyvkötészetemet

az igényeknek megfelelően akként rendeztem be, hogy minden, ezen szakmába vágó megbízatást a legpontosabban, legjutányosabban és a legmeszebb menő kívánalmaknak megfelelően teljesíteni képes vagyok. *A legegyszerűbb- és legdisebb könyvkötészetet munkálatokat, szállagfelírat, aranyosásokat s e nemű díszmunkálatokat teljesítem s a n. é. közönség pártolását tisztelettel kérem*

Figuli Antal.

WEISZ TESTVÉREK

NŐI- ÉS FÉRFI-DIVAT ÁRUHÁZ

PETROZSÉNY, (Barcsay-féle házban)

T. Cs.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy budapesti és hazai első butorgyáraknál nagy bevásárlást eszközöltünk, mely butorok megtekinthetők a főutcai saját házukban lévő butorraktárban

Ajánlunk különösen teljes **háló és ebédlőszobák**, fényezett **mat**, **félmat** és **faragott**, ugyszintén **seccesió stílusban**. Továbbá hasonló **ebédlő divánokat**, **székeket** és mindenféle **olesóbb és finomabb butorokat**, esetleg **részletfizetésre** is, a legjutányosabb árak mellett.

Teljes tisztelettel

Weisz testvérek.

Eladó ház és házhelyek:

A Jakocs-féle malom közelében **10** házhely és két ház eladó.

Értekezhetni Jakocs József tulajdonossal.